

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2023
9. volební období

Z Á P I S

z 5. schůze
podvýboru zahraničního výboru
pro podporu demokracie a lidských práv v zahraničí
konané 18. října 2023

Přítomni: posl. E. Decroix, J. Levko, H. Okamura, M. Zuna

Omluveni: posl. J. Bašta, O. Richterová, H. Válková

NÁVRH POŘADU SCHŮZE

1. Podpora utiskovaných křesťanů (a příslušníků dalších náboženských komunit)

uvede: **doc. JUDr. Pavel Svoboda, DEA, PhD.** Právnická fakulta
Univerzity Karlovy
Robert Řehák, Ph.D., zvláštní zmocněnec pro holokaust,
mezináboženský dialog a svobodu vyznání Ministerstva
zahraničních věcí ČR

2. Návrh termínu další schůze podvýboru

3. Sdělení předsedkyně podvýboru

4. Různé

Po dohodě s předsedkyní podvýboru posl. E. Decroix vedl schůzi místopředseda podvýboru posl. H. Okamura.

Mpř. H. Okamura zahájil jednání v 09.05 hodin. Ověřovatelem pro tuto schůzi navrhl posl. M. Zunu, s čímž poslanci souhlasili /hlasování 4-0-0/. V dalším hlasování poslanci schválili program schůze /hlasování 4-0-0/.

1. Podpora utiskovaných křesťanů (a příslušníků dalších náboženských komunit)

Mpř. H. Okamura přivítal doc. JUDr. Pavla Svobodu, DEA, PhD. z právnické fakulty Univerzity Karlovy a Roberta Řeháka, Ph.D., zvláštního zmocněnce pro holokaust, mezináboženský dialog a svobodu vyznání Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Doc. P. Svoboda – uvedené téma je velice široké a je třeba se v něm zorientovat. U nás se mluví především o svobodě vyznání. Svoboda vyznání tak jak je zakotvena v různých mezinárodních dokumentech má tři složky – právo svobodně projevovat své náboženství či víru (soukromě nebo veřejně různými způsoby), právo změnit své náboženství či víru a právo být bez náboženského vyznání.

Dle metodiky Aid to the Church in Need rozlišujeme 4 stupně porušování svobody vyznání: intolerance, diskriminace, pronásledování a genocida. Pokud se tedy hovoří o pronásledování z důvodu náboženského vyznání, tak se jedná o 3. stupeň ze 4.

1) Intolerance zahrnuje hrozby, nenávistné projevy a podněcování k násilí, zastrahování či vandalismus.

2) Diskriminace je buď vnucování oficiálního náboženství, možnost obviňovat z rouhání, různé zákazy (konverze, diskriminace v přístupu k zaměstnání atd.) Dále zahrnuje i absenci právní ochrany.

3) Dalším stupněm je pronásledování, které zahrnuje vraždy, zotročování, věznění, mučení, sexuální otroctví, zabavování majetku, omezení svobody projevu.

4) Nejvyšším stupněm je pak genocida, která je definovaná jako zabíjení, působení vážných tělesných nebo duševních újem, úmyslné vytváření takových životních podmínek, které vedou k úplnému nebo částečnému fyzickému zničení skupiny, bránění rození dětí ve skupině, včetně sexuálního násilí, násilné přemístění dětí skupiny do jiné skupiny.

Dle uvedené metodiky se 14 % států potýká s náboženským pronásledováním a 17 % států s náboženskou diskriminací. Kolik je postiženo konkrétních lidí můžeme pouze odhadovat. Mluví se však o 350 mil. pronásledovaných a odhadem až 100 000 lidí ročně zabitých. Bohužel se celkově jedná o jev, který se během let zhoršuje.

Dle zprávy Rady OSN pro lidská práva se státy světa dělí na 4 zajímavé skupiny – 53 % nábožensky neutrálních, 21 % uznává jediné náboženství, 21 % připouští 2 a více náboženství a 5 % je zcela protináboženských, přičemž k pronásledování dochází ve 2. – 4. skupině. Dále se zde uvádí, že všechna náboženství jsou v různé míře postižena, ale nejpronásledovanější skupinou jsou křesťané. Devět z deseti států, kde nejvíc trpí křesťané, je muslimských, přičemž hlavní příčinou je státní politika a řádění fanatiků (např. Nigérie).

V čele tabulek porušování svobody vyznání je KLDL. Dále pak např. Keňa a Etiopie, kde křesťané tvoří většinu obyvatel, Nigérie (křesťané = 1/2 polovina obyvatel) a některé muslimské státy (zejm. Somálsko, Sýrie, Irák, Afghánistán, Maledivy, Eritrea). Mezi další země, u kterých by to člověk čekal méně, patří Uzbekistán, Indie, Nikaragua či Vietnam.

V Evropě není evidována dimenze pronásledování, avšak netolerance a diskriminace již ano. Pozorujeme také projevy christianofobie, antisemitismu a antiislamismu. Observatoř pro netoleranci a diskriminaci křesťanů v Evropě sídlí ve Vídni a dokumentuje akty proti křesťanům v Evropě. V roce 2021 zaznamenala více než 500 zločinů z nenávisti proti křesťanům (zejm. FR, DE) vč. 4 vražd a 14 jiných fyzických útoků.

Mezi hlavní aktéry boje proti porušování svobody vyznání pak patří nejrůznější neziskové organizace (např. Aid to the Church in Need (papežská nadace), Christian Solidarity International (USA), International Religious Freedom (USA), Pew Institute (USA), Open Doors / Portes Ouvertes (NL)), státy (zejm. USA, UK, SK, DE, NL, DK, HU, PL), které mají různé stupně institucionální podpory (za ČR zvláštní zmocněnec pro holocaust, mezináboženský dialog a svobodu vyznání; MZV), mezinárodní organizace (OSN: Zvláštní zpravodaj OSN pro svobodu náboženského vyznání nebo víry - rezoluce Rady pro lidská práva OSN 6/37, EU: Zvláštní vyslanec pro podporu svobody náboženského vyznání nebo víry mimo EU) a Mezinárodní aliance pro svobodu náboženství nebo vyznání (International Religious Freedom or Belief Alliance), což je platforma propojující neziskový sektor s cca 40 státy.

Za zmínku pak jistě stojí i akce konající se na podporu svobody vyznání – Červená středa (středa před 1. adventní nedělí), Mezinárodní den obětí náboženského násilí (OSN) 22.8. a Mezinárodní den tolerance (OSN) 16.11.

Zvláštní zmocněnec R. Řehák – vystoupení se bude týkat čtyř hlavních témat – význam a budoucnost náboženství v zahraničně-politických vztazích, připomínka holocaustu a boj proti antisemitismu, mezináboženský dialog jako prevence konfliktů a svoboda vyznání v dnešním světě.

1) Při pohledu na mapu lze sledovat, že náboženství hraje zásadní roli ve většině zemí světa. My z ČR nahlížíme na svobodu náboženství ze zvláštního úhlu pohledu jako takřka nenáboženská země, takže většině věcí příliš nerozumíme. Stejně tak tomu bylo i v oblasti diplomacie. Česká diplomacie v minulosti považovala náboženství za něco, čemu je lepší se vyhnout, co je zdrojem konfliktu. Pokud však chceme v určité zemi řešit nějaký problém, tak ho nemůžeme řešit pouze na úrovni diplomacie politiky, ale musíme ho řešit i na poli náboženství, protože často je klíčem k prevenci konfliktů dialog přes náboženské vůdce v dané zemi.

Budoucí vývoj dle Pew Research Center do roku 2050 predikuje velký nárůst islámu. Zároveň se bude měnit demografie. Např. v USA postupně klesá příslušnost k oficiálním denominacím nebo církvím, ale naopak mírně stoupá počet lidí, kteří se nějakým způsobem považují za věřící. Podobný trend je zaznamenán i v ČR. V době, kdy svět prochází třemi zásadními krizemi (zdravotní, bezpečnostní a ekonomickou), se mnoho lidí obrací k jiným hodnotám a berou víru nebo přesvědčení za něco, co pro ně hraje větší roli. Měl by se tedy přehodnotit přístup k víře nebo přesvědčení a brát na to ohled i v zahraničně-politických vztazích a současně se v tom vzdělávat.

2) S ohledem na připomínku holokaustu a boji proti antisemitismu by pak mělo být řečeno, že existuje celosvětová organizace IHRA (Mezinárodní aliance pro připomínku holokaustu), která má i českou delegaci. Tato organizace se snaží připomínat holokaust, ale zároveň se poučit z holokaustu pro současnost, resp. předcházet mu. V roce 2009 vznikla v ČR také Tereziánská deklarace, ke které se připojilo 46 států z celého světa. Za zmínku rozhodně stojí i to, že na podnět Ministerstva vnitra a zvláštního zmocněnce pro holokaust, mezináboženský dialog a svobodu vyznání je připravována Česká národní strategie boje proti antisemitismu.

3) Mezináboženský dialog jako prevence konfliktů – ze zkušeností se dá konstatovat, že pokud určitý konflikt v zemích trvá desetiletí, tak nemůže být vyřešen v rámci měsíců nebo let, ale je důležité nastartovat projekty (včetně tlaku na sociální sítě), které by mohly tuto situaci zlepšit za jednu nebo dvě generace. Pokud by např. Izrael od počátku věnoval stejnou energii a finanční prostředky do projektů, které by tu situaci mohly zlepšit, tak by ta situace dnes mohla vypadat jinak. Mezi konkrétní uskutečněné projekty v ČR patří např. Koncert marocké a židovské hudby v Trauttmansdorffském paláci, konference s islámskými zeměmi spojené v OIC (Organization of Islamic Cooperation) atd.

4) Svoboda vyznání v dnešním světě – v rámci diplomacie jsou snahy prosazovat svobodu náboženství na všech mezinárodních fórech. Existují na to celé týmy lidí (Odbor lidských práv MZV, zástupci v OSN). Mezi konkrétní uskutečněné projekty patří např. tzv. Červená středa (připomínka těch, kteří jsou ve světě pronásledováni pro své náboženské přesvědčení), kdy v rámci této iniciativy byl Černínský palác nasvícen do červené barvy. Neopomenutelné je také členství v Mezinárodní alianci pro svobodu náboženství, která sídlí v USA. Od 1.1.2024 by se zvl. zmoc. R. Řehák měl stát jejím předsedou.

obecná rozprava

Posl. J. Levko – v rámci představení byla překvapena, že se takovéto věci dějí i v Indii. Ráda by znala podrobnosti.

Zvl. zmoc. R. Řehák – v Indii je znát silný vliv nacionalismu, kdy oni tvrdí, že Indie je pro hinduisty a ostatní minoritní náboženství tam nemají co dělat. Tyto tendence jsou bohužel velmi silící.

Posl. M. Zuna – konstatoval, že na základě informací, které získal, se mu podařilo lépe se zorientovat v této problematice.

podrobná rozprava

Mpř. H. Okamura ocenil, že se toto téma mohlo na podvýboru otevřít, protože v celosvětovém srovnání česká společnost není příliš nábožensky založená, avšak tendence na ostatních místech světa je velmi zhoršující se.

Ke svému návrhu usnesení doplnil, že tentokrát se nejedná o reakci na konkrétní situaci, ale spíše na dlouhodobý stav.

Následně načel návrh usnesení.

podvýbor zahraničního výboru pro podporu demokracie a lidských práv v zahraničí

u vědomí toho, že

- *základní práva jsou univerzální a nedělitelná,*
- *k základním právům patří i svoboda vyznání zakotvená v čl. 15 a 16 Listiny, základních práv a svobod České republiky, v čl. 18 Všeobecné deklarace lidských práv (1948), v čl. 9 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod Rady Evropy (1950) a v čl. 10 Listiny základních práv Evropské unie (2000),*
- *svoboda vyznání zahrnuje, jak právo mít určitou náboženskou víru, tak i takovou víru nemít, čímž je univerzální a relevantní pro všechny lidi,*
- *porušování svobody vyznání se celosvětově týká stamilionů lidí, nejvíce křesťanů, ale i osob bez vyznání,*
- *porušování svobody vyznání celosvětově vykazuje zhoršující se tendenci;*

I. odsuzuje *porušování svobody vyznání, zejména v jeho násilné formě pronásledování a genocidy, jak se děje v KLR, Nigérii, Pákistánu, Súdánu, Indii, Číně a dalších zemích;*

II. žádá *vládu České republiky, aby věnovala tomuto problému odpovídající pozornost včetně vytvoření programu pomoci osobám postiženým tímto pronásledováním a genocidou.*

Př. E. Decroix – poděkovala mpř. H. Okamurovi za podnětné téma i navržené usnesení. Vzhledem k současné situaci ve světě však navrhla, že by se do usnesení měla doplnit část týkající se aktuální situace v Izraeli, a to v následujícím znění – „**odsuzuje** *veškeré projevy antisemitismu, náboženské nesnášenlivosti a podpory teroristicky nábožensky motivovaných činů v souvislosti s aktuální situací v Izraeli*“.

Následně ještě doplnila, zda je vhodné, aby v usnesení byly konkrétně jmenované jednotlivé státy, protože jsou tam uvedeny jen některé.

Posl. M. Zuna – souhlasí s poznámkou ohledně vyjmenování jednotlivých států.

Mpř. H. Okamura – vzhledem k atmosféře v ČR a jaké je povědomí o daném tématu, tak bylo toto usnesení koncipováno jako krátké, soustředěné na fakt, který je pro drtivou většinu populace zcela neznámý, tedy, že pronásledování pro náboženskou víru je v současném světě tak masivní a že tou nejpronásledovanější skupinou jsou křesťané.

Co se týče doplnění o Izrael, tak není přesvědčen o tom, že to patří do tohoto všeobecného usnesení.

Ohledně vyjmenování jednotlivých států souhlasí, že jsou vyjmenované jen některé z několikanásobně větší skupiny, ale byl by rád, kdyby tam tyto státy mohly zůstat alespoň pro představu. Připouští debatu o tom, které státy tam uvést.

Posl. J. Levko – s vyjmenováním jednotlivých států má také problém. Nesouhlasí ani s uvedeným výběrem zemí. Navrhla nechat to v obecné rovině.

Zamýšlí se i nad tím, zda je vhodné vyzdvihovat pouze křesťanství.

Souhlasí s návrhem, že by bylo vhodné se vyjádřit i k situaci v Izraeli. Jako alternativu vidí, že by bylo možné přijmout k tomuto tématu samostatné usnesení.

Mpř. H. Okamura – souhlasí, že by bylo vhodné přijmout usnesení k Izraeli zvlášť.

Dodal, že křesťané jsou na různých místech světa ve velmi těžké situaci a cítí jako svou povinnost se k tomu vyjádřit.

Zvl. zmoc. R. Řehák – zmínka o konkrétních zemích v usnesení má dvě roviny. Pokud tam vyjmenované nebudou, bude to spíše obecná rovina, pokud tam uvedeny budou, tak se může stát, že se dané země ještě více izolují.

Navrhl, zda by nestálo za úvahu následující znění: *kromě porušování svobody vyznání se **odsuzuje** také zneužívání náboženství pro obhajobu vojenské agrese/teroristických činů.*

Doc. P. Svoboda – nesouhlasí pouze s tvrzením, že pokud budou v usnesení vyjmenované určité země, že by je to mohlo izolovat. Myslí si, že by to mohlo být spíše naopak a mohlo by to mít spíše pozitivní účinek.

Ohledně zaměření na křesťanství uvedl, že si myslí, že kde jinde, než v západní Evropě by měli být vyzdvižováni křesťané.

Př. E. Decroix – rozumí všem připomínkám a navrhuje přijmout dvě usnesení. První k diskutovanému tématu ohledně utiskovaných křesťanů se začleněním připomínek v následujícím znění:

k podpoře utiskovaných křesťanů (a příslušníků dalších náboženských komunit)

Na podnět místopředsedy podvýboru Mgr. Hayata Okamury, po úvodním vystoupení doc. JUDr. Pavla Svobody, DEA, Ph.D. z Právnické fakulty Univerzity Karlovy, Roberta Řeháka, Ph.D., zvláštního zmocněnce pro holokaust, mezináboženský dialog a svobodu vyznání Ministerstva zahraničních věcí a po rozpravě podvýbor zahraničního výboru pro podporu demokracie a lidských práv v zahraničí

u vědomí toho, že

- *základní práva jsou univerzální a nedělitelná,*
- *k základním právům patří i svoboda vyznání zakotvená v čl. 15 a 16 Listiny, základních práv a svobod České republiky, v čl. 18 Všeobecné deklarace lidských práv (1948), v čl. 9 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod Rady Evropy (1950) a v čl. 10 Listiny základních práv Evropské unie (2000),*
- *svoboda vyznání zahrnuje jak právo mít určitou náboženskou víru, tak i takovou víru nemít, čímž je univerzální a relevantní pro všechny lidi,*
- *porušování svobody vyznání se celosvětově týká stamilionů lidí, nejvíce křesťanů, ale i osob bez vyznání,*
- *porušování svobody vyznání celosvětově vykazuje zhoršující se tendenci,*

I. odsuzuje porušování svobody vyznání, zejména v jeho násilné formě pronásledování a genocidy;

II. žádá vládu České republiky, aby věnovala tomuto problému odpovídající pozornost, včetně vytvoření programu pomoci osobám postiženým tímto pronásledováním a genocidou.

A druhé samostatné usnesení k aktuální situaci v Izraeli:

k aktuální situaci v Izraeli

Podvýbor zahraničního výboru pro podporu demokracie a lidských práv v zahraničí

I. odsuzuje zneužívání náboženství pro obhajobu vojenské agrese či pro obhajobu teroristických činů;

II. odsuzuje veškeré projevy antisemitismu, náboženské nesnášenlivosti a podpory teroristických činů, ke kterým dochází v evropských státech.

Posl. M. Zuna – souhlasí s koncepcí dvou usnesení. V prvním usnesení však navrhuje odstranění závorek v titulu. Druhé usnesení hodnotí bez připomínek.

Následně bylo přijato usnesení, se kterým všichni přítomní poslanci souhlasili. Usnesení č. 9 /hlasování 4-0-0, PRO- E. Decroix, J. Levko, H. Okamura, M. Zuna/.

k podpoře utiskovaných křesťanů a příslušníků dalších náboženských komunit

Na podnět místopředsedy podvýboru Mgr. Hayata Okamury, po úvodním vystoupení doc.

JUDr. Pavla Svobody, DEA, Ph.D. z Právnické fakulty Univerzity Karlovy, Roberta Řeháka, Ph.D., zvláštního zmocněnce pro holokaust, mezináboženský dialog a svobodu vyznání Ministerstva zahraničních věcí a po rozpravě

podvýbor zahraničního výboru pro podporu demokracie a lidských práv v zahraničí

u vědomí toho, že

- základní práva jsou univerzální a nedělitelná,
- k základním právům patří i svoboda vyznání zakotvená v čl. 15 a 16 Listiny, základních práv a svobod České republiky, v čl. 18 Všeobecné deklarace lidských práv (1948), v čl. 9 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod Rady Evropy (1950) a v čl. 10 Listiny základních práv Evropské unie (2000),
- svoboda vyznání zahrnuje jak právo mít určitou náboženskou víru, tak i takovou víru nemít, čímž je univerzální a relevantní pro všechny lidi,
- porušování svobody vyznání se celosvětově týká stamilionů lidí, nejvíce křesťanů, ale i osob bez vyznání,
- porušování svobody vyznání celosvětově vykazuje zhoršující se tendenci,

I. odsuzuje porušování svobody vyznání, zejména v jeho násilné formě pronásledování a genocidy;

II. žádá vládu České republiky, aby věnovala tomuto problému odpovídající pozornost, včetně vytvoření programu pomoci osobám postiženým tímto pronásledováním a genocidou.

Poté bylo přijato i usnesení k aktuální situaci v Izraeli. Usnesení č. 10 /*hlasování 4-0-0, PRO- E. Decroix, J. Levko, H. Okamura, M. Zuna*/.

k aktuální situaci v Izraeli

Podvýbor zahraničního výboru pro podporu demokracie a lidských práv v zahraničí

I. odsuzuje zneužívání náboženství pro obhajobu vojenské agrese či pro obhajobu teroristických činů;

II. odsuzuje veškeré projevy antisemitismu, náboženské nesnášenlivosti a podpory teroristických činů, ke kterým dochází v evropských státech.

2. Návrh termínu další schůze podvýboru

3. Sdělení předsedkyně podvýboru

Př. E. Decroix uvedla, že témat k projednávání je mnoho, ale je poměrně složité je v tuto chvíli otevírat, jelikož jsou příliš živé (např. Arménie, Gaza atd.). Možná by bylo lepší s nimi chvíli počkat, než se situace trochu uklidní.

Dále informovala, že 3. listopadu t. r. se ve spolupráci s projektem SINOPSIS uskuteční kolokvium na téma „*Koncept jedné Číny v teorii a praxi – možnosti a limity spolupráce s Tchaj-wanem v rámci politiky jedné Číny*“.

Na závěr sdělila, že na další schůzi podvýboru by se mohlo uskutečnit setkání s pí. Veronikou Mítkovou z Odboru lidských práv a transformační politiky MZV, která by obecně

poreferovala o aktuálních palčivých tématech ze světa. Konkrétní termín další schůze bude včas upřesněn.

4. Různé

Mpř. H. Okamura ostatní členy podvýboru informoval, že se v termínu 30. – 31. října t.r. zúčastní meziparlamentní konference na podporu utiskovaných Ujgurů, která se uskuteční v Tokiu.

Dále sdělil, že se uskutečnilo Forum 2000, kterého se společně s předsedkyní E. Decroix zúčastnil.

Posl. J. Levko doplnila, že proběhlo setkání s exilovou vládou Barmy, která navštívila ČR v rámci Fora 2000.

Schůze skončila ve 13:30 hodin.

*Zapsala: Mgr. Michaela Fořtová
Za správnost: PhDr. Veronika Cihelková*

Michal Z u n a v.r.
ověřovatel podvýboru

Eva D e c r o i x, MBA v.r.
předsedkyně podvýboru